

Nr 55

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avtal om driften av Institutet för växtförädling av frukt och bär, m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1965.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Eric Holmqvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Kungl. Maj:t bemyndigas godkänna ett avtal, som träffats med Stiftelsen för växtförädling av frukt och bär angående driften av Institutet för växtförädling av frukt och bär — Balsgårdsinstitutet — under tiden den 1 juli 1965—den 30 juni 1970. Enligt avtalet skall staten bidra med 360 000 kr. och stiftelsen med minst 225 000 kr. per budgetår till kostnaderna för institutets verksamhet.

Vidare förordas att till bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling för nästa budgetår anvisas 590 000 kr., varav 360 000 kr. avser bidraget till driften av Balsgårdsinstitutet.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 5 mars 1965.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga angående *avtal om driften av Institutet för växtförädling av frukt och bär, m. m.* och anför.

I. Inledning

Genom beslut den 29 juni 1964 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga för att uppta förhandlingar med Stiftelsen för växtförädling av frukt och bär och — under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande — för statsverkets räkning ingå avtal angående den fortsatta driften av Institutet för växtförädling av frukt och bär. Med stöd av detta bemyndigande tillkallades såsom sakkunniga generaldirektören Gösta Widell, tillika ordförande, byråchefen Tryggve Foghelin och budgetsekreteraren Stig Johansson. De sakkunniga har avlämnat ett den 18 februari 1965 dagtecknat betänkande. Den framtida verksamheten vid Institutet för växtförädling av frukt och bär i Balsgård (Stencil Jo 1965:1). Efter överläggningar med berörda parter och under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande har de sakkunniga slutit avtal för tiden den 1 juli 1965—den 30 juni 1970 med Stiftelsen för växtförädling av frukt och bär angående den fortsatta verksamheten vid Balsgårdsinstitutet. Avtalet även som förslag till nya stadgar för institutet har överlämnats i samband med förutnämnda betänkande.

I statsverkspropositionen (bil. 11 s. 138) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1965/66 till Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling beräkna ett anslag av 430 000 kr.

Beredningen av dessa frågor är nu avslutad och jag anhåller att få redogöra för dem närmare.

II. Nuvarande förhållanden

År 1942 bildades Föreningen för växtförädling av fruktträd. Sedan föreningen inköpt egendomen Balsgård i Fjälkestads socken utanför Kristianstad påbörjades förädlingen av frukt och bär samma år. Föreningen disponerar nu ca 40 ha åker m. m. vid Balsgård.

Sedan den 1 juli 1960 har förädlingsverksamheten vid Balsgård bedrivits vid ett institut, som varit organiserat som ett halvstatligt branschforskningsinstitut. Till grund för verksamheten ligger ett mellan staten och en stiftelse — Stiftelsen för växtförädling av frukt och bär — träffat avtal avseende tiden den 1 juli 1960—den 30 juni 1965. Intressenter i stiftelsen är olika privata och konsumentkooperativa företag, odlarorganisationer, plantskolor m. m. Föreningen för växtförädling av fruktträd upplåter under avtalsperioden föreningens egendom och anläggningar m. m. vid Balsgård utan vederlag till institutet.

Det statliga bidraget till institutets verksamhet utgör enligt avtalet 200 000 kr. per budgetår medan stiftelsen bekostar verksamheten utöver de bidrag staten lämnar eller som eljest kan erhållas. Stiftelsens bidrag skall utgöra minst 125 000 kr. per budgetår.

Ledningen av institutet handhas av en styrelse, bestående av ordförande och tio ledamöter, av vilka Kungl. Maj:t utser ordföranden och fem ledamöter samt stiftelsen fem ledamöter. Den direkta ledningen av verksamheten vid institutet utövas av en av styrelsen utsedd föreståndare.

Personalen vid Balsgårdsinstitutet utgörs f. n. av en föreståndare, en försöksledare, två assistenter, en trädgårdsmästare, en vaktmästare, en kontorist, två laboratoriebiträden, en husföreståndarinna, åtta trädgårdsarbetare och en arkivarbetare.

Förädlingsarbetet vid institutet avser huvudsakligen äpplen, päron, plommon, jordgubbar och vinbär.

III. De sakkunnigas förslag

Allmänt. De sakkunniga framhåller att bl. a. den förbättrade transporttekniken bidragit till en ökad internationell handel med frukt och bär och därmed till en ökad konkurrens för den inhemska trädgårdsodlingen. För att kunna hävda sig är det nödvändigt för den svenska trädgårdsnäringsen att förbättra och effektivisera produktionen. Ett viktigt led i dessa strävanden är att få fram sorter som är anpassade till våra produktionsbetingelser.

De naturliga förutsättningarna för odling av frukt och bär är enligt de sakkunniga i betydande delar av Sverige fullt tillfredsställande i jämförelse med andra konkurrerande länder. I vart fall kan vårt lands sydligare delar

i fråga om odlingsbetingelser väl mäta sig med de mellan- och sydeuropeiska produktionsområdena. De svenska odlarna är emellertid hänvisade till att arbeta med sorter, som i fråga om utseende och även i viss mån i fråga om kvalitet är underlägsna dem som odlas i andra länder.

F. n. finns det endast få frukt- och bärsorter som helt förenar god anpassning till svenska odlingsbetingelser med acceptabla egenskaper i övrigt. Så gott som alla viktigare sorter som odlas i Sverige härstammar nämligen från länder med andra produktionsförutsättningar. Vidare är en stor del av de i Sverige odlade fruktsorterna framkomna redan i början av 1800-talet och motsvarar i många fall därför inte längre konsumenternas, handelns och industriens krav.

Betydande resultat har erhållits vid Balsgårdsinstitutet i form av nya sorter som utlämnats för fortsatt prövning. Med hänsyn till den betydelse som en svensk förädlingsverksamhet med frukt och bär har, bör enligt de sakkunniga fortsatt statligt stöd utgå till detta förädlingsarbete.

Verksamheten. Förädlingsverksamheten med frukt och bär bör enligt de sakkunniga inriktas på att få fram sorter, som passar för våra odlingsbetingelser och som har hög kvalitet. De bör därjämte ha hög sjukdomsresistens, handelsmässighet och lämplig mognadstid samt tillfredsställande odlingsegenskaper.

Fördelningen av resurser och insatser på olika växtslag bör ske med hänsyn till resp. växtslags ekonomiska betydelse. Verksamheten bör främst avse framställning av nya sorter och prövning av dessa samt insamling av sorter, som kan användas som utgångsmaterial för förädling. Till grund för förädlingsarbetet bör bedrivas erforderlig forskning, som i första hand bör omfatta spörsmål i samband med vinterhärdighet, sjukdomsresistens, polyploidförädling, arthybridisering, mutationsforskning samt laboratorieundersökningar av skilda slag.

Flera av institutets nya sorter kan snart börja marknadsföras. En växande del av institutets arbete måste därför inriktas på förökning och prövning av de nya sorterna. I arbetsuppgifterna bör också kunna ingå studier av olika fruktsorters lämplighet för fruktsafttillverkning och olika sortkaraktärers betydelse för produkternas kvalitet. En avgränsning av dessa arbetsuppgifter bör dock ske mellan detta institut och ett ifrågasatt livsmedelstekniskt branschforskningsinstitut, varom förhandlingar pågår.

Förädlingsarbete med frukt och bär bedrivs endast i begränsad omfattning i de övriga nordiska länderna. Däremot förekommer en omfattande forskning och försöksverksamhet rörande dessa växtslag. Det föreligger således enligt de sakkunniga goda förutsättningar för en arbetsfördelning mellan Balsgårdsinstitutet och andra nordiska institutioner på trädgårdsområdet. Ett visst samarbete äger också redan nu rum. Bl. a. har en del av de vid Balsgård framkomna sorterna sänts ut för att prövas vid andra nordiska

länders försöksstationer. Möjligheten att pröva de nya sorterna under varierande odlingsförhållanden har bedömts vara av stort värde för institutets arbete.

Enligt de sakkunniga är det önskvärt med ett kontinuerligt utbyte av erfarenheter och rön samt med en fördelning av arbetsuppgifterna mellan olika länder i syfte att effektivt utnyttja resurserna. I nya avtalet har därför angetts att Balsgårdsinstitutet skall verka för viss arbetsfördelning mellan Sverige och övriga nordiska länder inom de områden, som berörs av institutets verksamhet.

Finansiering m. m. Enligt de sakkunnigas mening har den nuvarande organisationen av Balsgårdsinstitutet såsom ett halvstatligt branschforskningsinstitut visat sig vara ändamålsenlig. Med hänsyn härtill har de sakkunniga — under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande — för statsverkets räkning ingått nytt avtal med Stiftelsen för växtförädling av frukt och bär angående driften av Balsgårdsinstitutet för tiden den 1 juli 1965—den 30 juni 1970. Som bakgrund till avtalet redovisar de sakkunniga i sitt betänkande bl. a. följande.

Den nuvarande personalen och av institutets styrelse föreslagen personal för perioden 1965—1970 framgår av följande sammanställning.

Nuvarande personal

- 1 föreståndare
- 1 försöksledare
- 2 assistenter
- 1 trädgårdsmästare
- 1 vaktmästare
- 2 laboratoriebiträden
- 1 kontorist
- 1 husföreståndarinna

Föreslagen personal

- 1 föreståndare
- 1 försöksledare
- 2 assistenter
- 1 försökstekniker
- 1 institutionstekniker
- 2 laboratoriebiträden
- 1 kontorist
- 1 kontorsbiträde
- 1 husföreståndarinna

Utöver i sammanställningen redovisad personal tillkommer kollektivanställd personal.

Lönekostnaden för den av styrelsen föreslagna personalstaten beräknas budgetåret 1965/66 uppgå till 406 000 kr. Härtill kommer 61 000 kr. i pensionskostnader och 120 000 kr. i omkostnader.

De sakkunniga har grundat sina beräkningar över medelsbehovet för den kommande avtalsperioden på den av institutets styrelse uppgjorda personalstaten för åren 1965—1970. De sakkunniga har dock inte tagit ställning till lönenivån av de i personalstaten upptagna tjänsterna utan förutsätter att bl. a. lönesättningen och de olika befattningshavarnas arbetsuppgifter fortlöpande prövas av styrelsen i syfte att göra verksamheten så rationell och effektiv som möjligt.

De sakkunniga beräknar Balsgårdsinstitutets kostnader under budgetåret 1965/66 till 635 000 kr. Institutets inkomster uppskattas till 50 000 kr., varav 25 000 kr. för försålda produkter, 5 000 kr. för inkomster av räntor och hyror och 20 000 kr. som forskningsbidrag. Återstoden — 585 000 kr. — skall täckas genom bidrag från staten och stiftelsen. Fördelningen av detta belopp mellan staten och stiftelsen bör enligt de sakkunniga vara densamma som enligt nuvarande avtal. Detta innebär att staten skall bidra med 360 000 kr. per år och stiftelsen med minst 225 000 kr. per år.

Erfarenheterna från nuvarande avtalsperiod visar, att det är nödvändigt att räkna med vissa oförutsedda kostnadsstegringar och extra utgifter. Då avtalet rörande Balsgårdsinstitutet utformades år 1960 utgick man från en årsbudget för institutet på 350 000 kr., varav statsbidraget skulle utgöra 200 000 kr., stiftelsebidraget 125 000 kr. och inkomster från försålda produkter m. m. 25 000 kr. Kostnaderna har dock inte kunnat hållas inom denna ram till följd av främst generella lönestegringar, ATP-kostnader, grupplivförsäkring samt avskaffandet av dyrortsgrupp 2. Härigenom har underskott uppkommit vid institutet. Dessa har uppgått till 35 000 kr. för budgetåret 1961/62, 61 000 kr. för budgetåret 1962/63 och 102 000 kr. för budgetåret 1963/64 eller sammanlagt 198 000 kr. Av underskotten har 105 000 kr. täckts genom bidrag från stiftelsen utöver minimibidraget på 125 000 kr. Den 30 juni 1964 kvarstod ett underskott på omkring 90 000 kr. Till sammans med underskottet innevarande budgetår, som beräknas komma att uppgå till 125 000 kr., utgör det sammanlagda av stiftelsen ännu ej reglerade underskottet för innevarande avtalsperiod ca 215 000 kr.

Stiftelsen har förklarat att den före utgången av innevarande avtalsperiod kommer att tillföra institutet samtliga sina nuvarande tillgångar, vilka beräknas uppgå till ungefär 95 000 kr. Därmed skulle av underskottet kvarstå ungefär 120 000 kr. Med hänsyn till att stiftelsen saknar möjlighet att före utgången av innevarande avtalsperiod helt täcka det uppkomna underskottet har de sakkunniga funnit det skäligt att avvecklingen av detta underskott sker inom ramen för institutets budget under första delen av den nya avtalsperioden.

De sakkunniga understryker angelägenheten av att institutsstyrelsen noga följer kostnadsutvecklingen och i den löpande planeringen av institutets verksamhet beaktar behovet av erforderliga säkerhetsmarginaler. Med hänsyn till avtalsperiodens längd är det vidare nödvändigt — framhåller de sakkunniga — att kunna beakta eventuella starkare förändringar i kostnadsläget. I likhet med vad som gäller för vissa övriga branschforskningsinstitut har därför i det nya avtalet intagits bestämmelse om möjlighet till nya förhandlingar rörande bidragsbeloppens storlek vid viss förskjutning i löneläget. Sådana förhandlingar kan således på yrkande av avtalspart komma till stånd, därest löneläget för befattningshavare som är underkastade statens allmänna avlöningsreglemente och de i institutets kollektivavtal med

Svenska lantarbetareförbundet angivna timlönerna allmänt ökas eller minskas med i genomsnitt mer än 10 % jämfört med sådana för år 1964 gällande löner.

Övriga frågor. Under 1964 har för första gången en vid institutet frambringad äpplesort börjat marknadsföras och under den kommande avtalsperioden kan flera nya sorter av olika växtslag väntas bli marknadsförda. Sorter som framkommit vid institutet bör enligt de sakkunniga ställas till allmän disposition, varvid dock institutet bör erhålla ersättning. Förädlingsresultaten bör marknadsföras effektivt så att de allmänt kan tillgodogöras av odlarna i olika delar av landet. Marknadsföringen bör därjämte ske så, att tillfredsställande ekonomiskt utbyte uppnås för institutets del. Det bör enligt de sakkunniga ankomma på institutets styrelse att besluta om de närmare formerna för marknadsföringen. Med hänsyn till att vidareförsäljningen av institutets sorter under en kortare tid kan behöva begränsas till ett mindre antal företag har i avtalet angetts att institutets sorter under högst två år efter en sorts frambringande må marknadsföras i första hand genom stiftelsens medlemmar.

Egendomen Balsgård ägs, som tidigare nämnts, av Föreningen för växtförädling av fruktträd. Föreningen har tillkommit för att stödja förädlingsarbetet vid Balsgård och har inte ägnat sig åt annan verksamhet. Föreningens stöd till verksamheten vid institutet består numera i huvudsak av att den utan vederlag upplåter på egendomen befintliga anläggningar med tillhörande mark, försöksfält m. m. till institutet.

De sakkunniga framhåller att det i och för sig kan synas önskvärt med en förenkling av de organisatoriska förhållandena vid Balsgårdsinstitutet. Vid överläggningarna med stiftelsen har framkommit, att vissa praktiska skäl talar för att egendomen Balsgård övertas av staten. Då egendomen av föreningen in-tecknats för att skaffa medel till verksamheten vid institutet, skulle ett övertagande innebära att staten skulle få inlösa i egendomen in-tecknad gäld. Frågan om statens eventuella övertagande av egendomen bör enligt de sakkunniga bli föremål för närmare överväganden av berörda parter.

IV. Anslag för budgetåret 1965/66

För innevarande budgetår har under nionde huvudtiteln till bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling anvisats 430 000 kr., varav 210 000 kr. till W. Weibull AB, 200 000 kr. till Institutet för växtförädling av frukt och bär samt 20 000 kr. till Algot Holmberg & Söner AB.

W. Weibull AB med Weibullsholms växtförädlingsanstalt föreslår, att anslagsposten Bidrag till den praktiskt vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm ökas med 40 000 kr. till 250 000 kr. Styrelsen för institutet för

växtförädling av frukt och bär föreslår, att anslagsposten Bidrag till Institutet för växtförädling av frukt och bär uppförs med oförändrat 200 000 kr. *Algot Holmberg & Söner AB* föreslår, att anslagsposten Bidrag till växtförädlingsarbeten med sojaväxter höjs med 10 000 kr. till 30 000 kr.

W. Weibull AB framhåller, att anslaget bör ökas med 40 000 kr. för att möjliggöra för Weibullsholms växtförädlingsanstalt att bevara det ur vetenskaplig synpunkt värdefulla genetiska material rörande ärter som framkommit vid anstalten. För innevarande år erhålls för detta ändamål 40 000 kr. som engångsbidrag från statens naturvetenskapliga forskningsråd och jordbrukets forskningsråd. Om statsmakterna inte anser sig kunna bevilja den föreslagna ökningen avser *W. Weibull AB* att söka träffa anstalter för att nyssnämnda material bevaras för framtiden vid den institution i vars ägo det kan komma att övergå. *W. Weibull AB* yrkar vidare att nu utgående växtförädlingsavgift höjs väsentligt.

Algot Holmberg & Söner AB framhåller, att det är angeläget att firmans material av sojabönor kommer till användning i fortsatt förädlingsarbete.

Y t t r a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan* har för avsikt att utreda förutsättningarna att bevara värdefullt genetiskt växtmaterial genom att inrätta en s. k. genbank. I avvaktan på resultatet av en sådan utredning förordar styrelsen att Weibullsholm erhåller begärd höjning av statsbidraget med 40 000 kr. för detta ändamål. Högskolestyrelsen tillstyrker vidare förslaget om höjning av växtförädlingsavgifterna.

Statens jordbruksnämnd understryker den betydelse sojaväxtodlingen kan ha i ett avspärrningsläge och anser det skäligt med hänsyn till inträffade kostnadsstegringar att anslagsposten Bidrag till förädlingsarbeten med sojaväxter höjs med 10 000 kr.

V. Departementschefen

De sakkunniga framhåller — såsom framgått av den tidigare lämnade redogörelsen för deras betänkande — att den internationella handeln med frukt och bär har väsentligt ökat under efterkrigstiden. För att kunna hävda sig i konkurrensen har det blivit nödvändigt för den svenska trädgårdsnäringsringen att få fram bättre produkter och att rationalisera verksamheten. F. n. finns endast få frukt- och bärsorter, som helt är anpassade till de svenska odlingsförhållandena. Så gott som alla viktigare sorter, som odlas i Sverige, härstammar nämligen från länder med andra produktionsförutsättningar. Behovet av en svensk förädlingsverksamhet är enligt de sakkunniga mot denna bakgrund särskilt framträdande.

Förädlingsverksamheten inom här ifrågakvarande område bidrar till att skapa förutsättningar för den inhemska produktionen att hävda sig i konkurrensen från importerade produkter. Jag finner därför att ett fortsatt

stöd från statens sida till den vid Institutet för växtförädling av frukt och bär — Balsgårdsinstitutet — bedrivna förädlingsverksamheten är motiverat.

De sakkunniga har i enlighet med det givna uppdraget upptagit förhandlingar med Stiftelsen för växtförädling av frukt och bär. Dessa förhandlingar har lett till att preliminärt avtal träffats om driften av Institutet för växtförädling av frukt och bär under tiden den 1 juli 1965—den 30 juni 1970. I anslutning därtill har upprättats förslag till stadgar för institutet.

Det preliminära avtalet innebär, att staten och stiftelsen åtar sig att under avtalsperioden svara för driften av institutet. Detta skall ha till uppgift att i samarbete med bl. a. lantbrukshögskolan och under samverkan med näringslivet bedriva växtförädling av fruktträd och bärväxter samt verka för att de vid verksamheten vunna resultaten kommer till praktisk användning. Institutet skall också medverka vid den högre utbildningen inom sitt område. Rätten till sorter av frukt och bär, som frambringas genom förädlingsarbetet vid institutet, skall tillkomma institutet men mot ersättning ställas till allmän disposition. Efter det en sort framkommit må under högst två år marknadsföringen av densamma ske i första hand genom stiftelsens intressenter. Institutets verksamhet regleras utom av avtalet genom stadgar, som skall fastställas av Kungl. Maj:t. Enligt avtalet skall staten bidra till kostnaderna för institutets verksamhet med 360 000 kr. och stiftelsen med minst 225 000 kr. per budgetår. Vidare innehåller avtalet en bestämmelse att, om löneläget för de anställda ändras på visst närmare angivet sätt, bidragens storlek skall kunna bli föremål för nya förhandlingar. Liksom nu förutsätts att Föreningens för växtförädling av fruktträd anläggningar m. m. utan ersättning upplåts till institutet. Avtalet träder i kraft under förutsättning dels att det godkänts av Kungl. Maj:t, dels att stiftelsen för Kungl. Maj:t anmält att dess intressenter lämnat bindande förbindelser att utgesammanlagt minst 225 000 kr. per budgetår till institutet, dels att stiftelsen och Föreningen för växtförädling av fruktträd överenskommit om upplåtelse till institutet av föreningens anläggningar m. m. Avtalet innehåller en förlängningsklausul att det förlängs med fem år, om det inte uppsägs senast ett år före avtalstidens utgång. En förutsättning härför är dock att en överenskommelse om förnyad upplåtelse av föreningens anläggningar m. m. träffats.

Vid utformningen av det nya avtalet har de sakkunniga beaktat dels vissa erfarenheter som vunnits under innevarande avtalsperiod, dels vad som normalt stadgas i avtal rörande branschforskningsinstitut.

Avtalet tillgodoser enligt min mening väl de krav som bör ställas i samband med ett statligt stöd till verksamhet av här ifrågasvarande slag. Jag vill i sammanhanget särskilt erinra om att i avtalet förutsatts, att samarbete skall äga rum med lantbrukshögskolan. Samarbetet torde i första hand komma att ske med institutionerna för frukt- och bärödling samt genetik och växtförädling. I likhet med de sakkunniga finner jag det ända-

målsenligt att arbetsprogram vid Balsgårdsinstitutet utformas i samråd med lantbrukshögskolan.

Den omfattning av institutets verksamhet, som torde följa av avtalet, liksom fördelningen av kostnaderna mellan staten och stiftelsen med 360 000 kr. resp. minst 225 000 kr. för budgetår anser jag innebära en lämplig avvägning. I förhållande till nu gällande avtal ökar statens bidrag med 160 000 kr. och stiftelsens bidrag med minst 100 000 kr. Detta innebär att statens och stiftelsens bidrag ökar proportionsvis lika mycket.

På grund av vad jag sålunda anfört förordar jag att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att för statens del godkänna avtalet. Därest under avtalstiden behov av smärre jämkningar i avtalet skulle uppkomma, bör Kungl. Maj:t äga för statens del besluta härom. Sådana jämkningar kan bli aktuella t. ex. vid förskjutningar i löneläget eller om stiftelsens bidrag skulle understiga i avtalet angivet minimibelopp. I sistnämnda fall bör statens bidrag reduceras i motsvarande mån. Avtalet torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Jag övergår härefter till att behandla anslagsäskandena för nästa budgetår. I enlighet med det av mig förordade godkännandet av avtalet angående driften av Institutet för växtförädling av frukt och bär bör under anslaget Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling beräknas 360 000 kr.

Någon höjning av nu utgående anslag till W. Weibull AB med Weibullsholms växtförädlingsanstalt — 210 000 kr. — och Algot Holmberg & Söner AB — 20 000 kr. — anser jag mig inte kunna förorda. Under förut nämnda anslag beräknar jag för nästa budgetår alltså 210 000 kr. resp. 20 000 kr. Den av W. Weibull AB begärda anslagsökningen för att kunna bevara det ur vetenskaplig synpunkt värdefulla genetiska material rörande arter, som framkommit vid dess växtförädlingsanstalt, torde böra prövas, sedan lantbrukshögskolan utrett förutsättningarna för att inrätta en s. k. genbank. Jag vill vidare i detta sammanhang nämna att ett förslag från Sveriges utsädesförening om höjning av nu utgående växtförädlingsavgifter samt vidgning av systemet med växtförädlingsavgifter till att omfatta samtliga åkerbruksväxter f. n. remissbehandlas.

Med hänsyn till att anslagen till flertalet branschforskningsinstitut har karaktär av förslagsanslag bör även här ifrågavarande anslag nu få karaktär av förslagsanslag.

Under återopande av vad jag sålunda förordat i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det nya avtalet med Stiftelsen för växtförädling av frukt och bär angående driften av Institutet för växtförädling av frukt och bär;

2) till *Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling* för budgetåret 1965/66 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 590 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

B. Siöalth

Avtal mellan staten och Stiftelsen för växtförädling av frukt och bär angående driften av Institutet för växtförädling av frukt och bär under tiden den 1 juli 1965—den 30 juni 1970

§ 1.

Staten och Stiftelsen för växtförädling av frukt och bär åtaga sig att i enlighet med detta avtal ansvara för driften vid Institutet för växtförädling av frukt och bär.

§ 2.

Institutets syfte är att i samarbete med lantbrukshögskolan och under samverkan med andra institutioner inom och utom landet ävensom med näringslivet bedriva växtförädling av fruktträd och bärväxter samt verka för tillgodogörande av de vid förädlingsverksamheten vunna resultaten. Därjämte skall institutet, då växtförädlingsarbetet så påkallar, bedriva forskning rörande växtmaterialets fysiologiska och cytogenetiska förhållanden, frukt- och bärödlings teknik samt odlingsprodukternas hantering och konsumtion. Institutet skall verka för viss arbetsfördelning mellan Sverige och övriga nordiska länder inom de områden, som beröras av institutets verksamhet.

Institutet skall vidare meddela upplysning om de resultat, som framkommit vid verksamheten. Slutligen skall institutet medverka vid den högre utbildningen inom sitt verksamhetsområde.

Rätten till sorter av frukt och bär, frambringade genom förädlingsarbetet vid institutet, skall tillkomma institutet. Sådana sorter skola mot ersättning ställas till allmän disposition. Under en övergångstid icke överstigande två år efter en sorts frambringande må marknadsföringen därav ske i första hand genom stiftelsens medlemmar. Marknadsföringen av institutets sorter skall ske i överensstämmelse med de principer, som fastställts i gällande konkurrenslagstiftning.

§ 3.

Institutets verksamhet regleras av detta avtal samt genom stadgar, vilka för att vara gällande skola fastställas av Kungl. Maj:t, ävensom arbetsordning och kompletterande föreskrifter i övrigt, vilka utfärdas av institutets styrelse.

§ 4.

Vid institutet skola finnas anställda en föreståndare samt den personal i övrigt, som institutets styrelse med hänsyn till behovet och tillgång på medel bestämmer.

§ 5.

Staten bidrager till kostnaderna för institutets verksamhet med ett årligt belopp av 360 000 kronor.

§ 6.

Den verksamhet till vilken staten på ovan angivet sätt bidrager skall företrädesvis avse problem av allmänt intresse inom institutets verksamhetsområde.

§ 7.

Stiftelsen åtager sig att medverka till organisation och administrering av institutets verksamhet på sätt som i stadgarna närmare anges och så att institutets möjligheter för växtförädling och forskning utnyttjas ändamålsenligt. Stiftelsen förbinder sig att med anslag om minst 225 000 kronor för budgetår bidra till verksamheten.

§ 8.

Stiftelsen skall med Föreningen för växtförädling av fruktträd överenskomma att föreningens å egendomen Balsgård befintliga anläggningar med tillhörande mark, försöksfält, inventarier och utrustning utan vederlag upplåtas till institutet under avtalstiden.

Vid förhandlingar om detta avtal har berörts frågan om statens övertagande av egendomen Balsgård mot inlösen av i egendomen in-tecknad gäld. Denna fråga avses emellertid bli föremål för ytterligare överväganden.

§ 9.

Stiftelsen skall vara så uppbyggd, att varje svenskt företag eller annan svensk organisation inom detta område, som är föremål för institutets verksamhet, har möjlighet att genom bidrag till stiftelsen efter samma grunder som gäller för övriga stödjande företag och organisationer bli delaktig i institutets verksamhet.

§ 10.

Därest under avtalstiden lönerna för befattningshavare, som äro underkastade statens allmänna avlösningsreglemente och de i institutets kollektivavtal med Svenska Lantarbetareförbundet angivna timlönerna allmänt skulle ökas eller minskas med i genomsnitt mer än tio procent, jämfört med sådana för år 1964 gällande löner respektive timlöner, skola på yrkande av avtalspart bidragen enligt §§ 5 och 7 bli föremål för nya förhandlingar. Vid beräkning av här avsedd genomsnittlig löne- och timlöneändring skall en sådan vägning ske mellan löneändring och timlöneändring, som motsvarar proportionen mellan avlösningsbeloppen för institutets månadslöneanställda och för anställda enligt angivna kollektivavtal under budgetåret näst före det budgetår, under vilket förhandlingar om nya bidragsbelopp upptages.

§ 11.

Detta avtal träder i kraft den 1 juli 1965 under förutsättning att det dessförinnan godkänts av Kungl. Maj:t, att stiftelsen dessförinnan för Kungl. Maj:t anmält att stiftelsens medlemmar lämnat bindande förbindelser att utge sammanlagt minst det belopp, som avses i 7 §, samt att stiftelsen av Föreningen för växtförädling av fruktträd överenskommit om den upplåtelse, varom förmåles i 8 §.

Avtalet gäller till utgången av juni månad 1970. Uppsäges avtalet icke senast ett år före avtalstidens utgång skall det, därest stiftelsen med före-

ningen överenskommit om förnyad sådan upplåtelse av egendom, varom för-
mäles i 8 §, anses förlängt för fem år.

Stockholm den 18 februari 1965.

För staten

För Stiftelsen för växtförädling
av frukt och bär

C. G. Widell

Bengt Petri

Tryggve Foghelin *Stig Johansson* *Carl Lindskog* *Ulf Sundberg*
Karl Säck